

Vyhlasenie k eskalácii pandémie COVID-19

Statement on the Escalating COVID-19 Pandemic!

Úvahy o medicínskej naliehavosti – potreba rešpektovať vedomosti – obhajoba právneho štátu – garancia ekonomickej stability

Dokument z decembra 2021 je prevzatý z webovej stránky Európskej akadémie vied a umení so sídlom v Salzburgu so súhlasom jej prezidenta Klaus Mainzera. Je to pilotný dokument pripravovaný v rámci Slovenskej sekcie Európskej akadémie vied a umení, ktorá bude súčasťou webovej stránky INTERCEDU a.s.

Prof. Dr. Klaus Mainzer · **Prezident** · Európska akadémia vied a umení v Salzburgu

Preambula

Európska akadémia vied a umení (EAVU) ako jedna z autorít ktorá koordinuje vedeckú prácu v rôznych oblastiach vedy v rámci Európy, so znepokojením konštatuje opätovné šírenie nových mutácií vírusu SARS-CoV-2. Chelovko verejného zdravia je zrejme a vyžaduje rozhodnú a prevyšujúcu aktivitu. Zároveň je potrebné hodnotiť celkový spoločenský záťaž tejto choroby, ktorá zahŕňa zanedbávanie liečenie iných chorôb ako kolaterálny jav v oblasti verejného zdravia.

Počas ostatných 24 mesiacov naše vedomosti o vírusových ochoreniach a o tom ako im predchádzať značne narástli. Vidíme však, že vzostup vedeckých poznatkov spravidla aj rast odporu k nim. Vo svetle nerespektovania vedeckej autority sa rozhodne hlásime k princípom slobodného a nezávislého výskumu a k základným právam zakotveným v Charte základných práv platnej v rámci EÚ (2009). Princíp proporcionality, zodpovednosti a vyváženosti sa musia dodržiavať aj v stave núdze a právne skúmať aj v budúcnosti. Napriek tomu sa početní aktivisti angažujú v mimosúdnych nárokoch usporiadania konfliktových situácií, čím sa podkopáva právna istota. Zoslabovanie správneho riadenia pandémie a jej hospodárskych dôsledkov je ďalšou oblasťou, ktorá vyvoláva obavy. Zatiaľ, čo európske spoločnosti môžu prejsť do tretieho roka obmedzení, vplyv na národnú ekonomiku a globálnu ekonomiku sú devastujúce a volajú po zvýšenom úsilí o stabilizáciu. Sme presvedčení, že cesta vpred spočíva v rešpektovaní medicínskej naliehavosti pandémie, v nekompromisnom telení znevažovania poznatkov, obrane právneho štátu a zabezpečovaní ekonomickej stability.

Sídlo EAVU, St.-Peter-Bezirk 10, A-5020 Salzburg (Zdroj: Sekretariát EAVU).

Časť 1: Medicínska naliehavosť boja s vírusom SARS-CoV-2 vo svetle globálnej záťaže chorobou. Urgentnosť situácie.

Vírus SARS-CoV-2 sa sústavne mení, obyvateľstvo prejavuje stále značnú naivitu, pričom vírus rýchlo mutuje. Táto situácia vychádza zo skutočnosti, že vakcinácia sa obmedzuje hlavne na rozvinuté krajiny, a aj tam je lokálne nedostatočná. Doteraz sme mali relatívne šťastie, že mutácie vírusu neboli viazané, aj keď nové varianty boli viac nákazlive ako predchádzajúce verzie. Nevierime predikovať charakteristiky budúcich mutácií, a aj keď boli schválené nové lieky, budúcnosť je neistá.

Globálna záťaž chorobou

Podľa organizácie „Our World in Data“ (<https://www.worldometers.info/coronavirus/>) a Johns Hopkins (<https://coronavirus.jhu.edu/map.html>) máme na svete 267 miliónov potvrdených prípadov COVID-19 a 5 miliónov úmrtí v dôsledku tejto choroby. V samotnej Európe ochorelo 76 mil. ľudí a zomrelo približne 1,5 miliónov ľudí. Aktuálna situácia vyčerpala zdravotnícku personál a systémy zdravotnej starostlivosti, pričom sa ponechalo len málo priestoru na liečenie iných život ohrozujúcich chorôb.

Vplyv všetkých opatrení v oblasti verejného zdravia na ne-liečené choroby

Opatrenia prijaté krajinami v oblasti šírenia COVID-19 redukovali nákazlivosť a výskyt úmrtí. Avšak v tom istom čase tieto opatrenia spôsobili zamedzenie diagnostiky a realizovanie iných medicínskych zákrokov vďaka obmedzeniu prístupu k zdravotnej starostlivosti. V dôsledku toho evidujeme výrazný vzostup úmrtí v dôsledku iných chorôb (JAMA, 2020, 324:510-513) a zhoršenie zdravotných podmienok celej populácie. Znížený prístup k zdravotnej starostlivosti a znížená frekvencia vyhladávania lekárskej pomoci má za následok rast počtu úmrtí na celom svete v miliónoch týždne.

Znepokojujúci dopad na mentálne zdravie

Pandémia COVID-19 viedla k silnému vzostupu depresii resp. úzkostných porúch vo 204 krajinách (COVID-19 Mental Disorders Collaborators, 2021), pričom išlo o 53,2 miliónov resp. 76,2 miliónov prípadov v roku 2020. Vzostup súvisel so šírením choroby ale aj so znížením mobility.

Časť 2: Neblahý dopad odporu voči vedeckým poznatkom na prijímanie rozhodnutí a sociálnu kohéziu

Infodémia

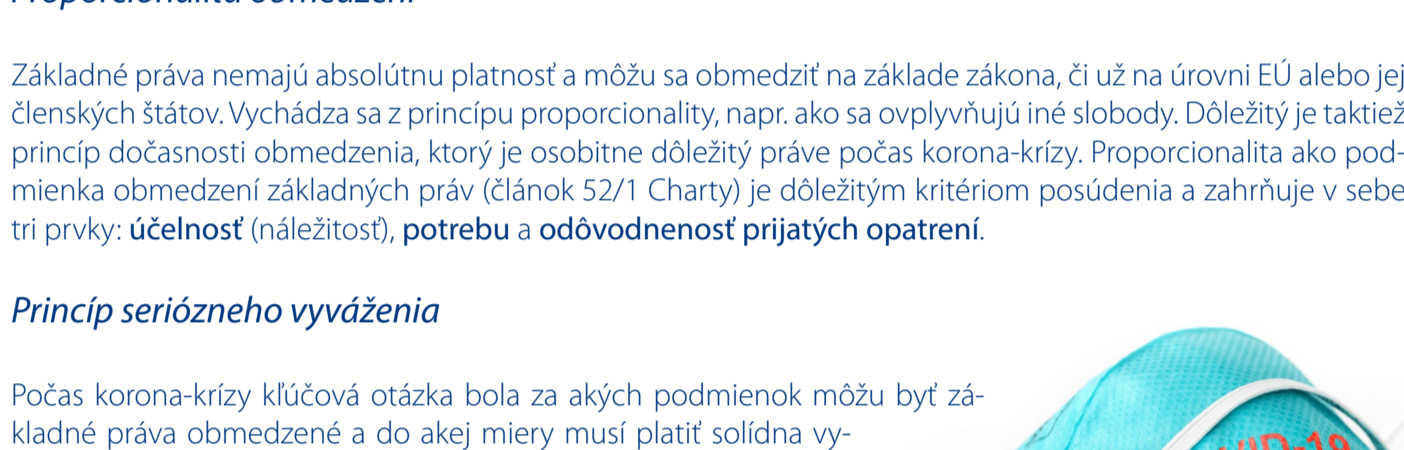
Podľa údajov Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO, 2021) pandémie spravidla infodémia – spoločenský diskurz bol deformovaný radom zavádzajúcich informácií. Dezinformácie (zámerné šírenie falšných informácií), misinformácie (nezámerné šírenie falšných informácií) a konspiratívne teórie (naratívne ovplyvňujúce verejnú mienku) či už zo strany obyvateľstva alebo neštátnych aktérov škodili úsilíu o porizovanie vírusu SARS-CoV-2 a jeho nebezpečnosti pre obyvateľstvo.

Šesť rozhodujúcich oblastí

Tento odsek sa týka šiestich rozhodujúcich oblastí danej problematiky. Sú to (a) pôvod vírusu, (b) spôsob jeho šírenia, (c) smrtnosť a úmrtnosť (a s tým súvisiace štatistiky), (d) ochrana verejného zdravia a politiky, (e) očkovania proti COVID-19, (f) všeobecné príčinné vysvetlenie týkajúce sa prepuknutia pandémie a jej rozmanitosti (MSB, 2021). Vo všeobecnosti bola verejnosť vystavená radu konfliktných analýz, ktoré súviseli aj s množstvom ďalšími aspektami v národnej a globálnej politike.

Odpor voči poznatkom ako hnací motor radikalizácie

Infodémia má priamy vplyv na odpor voči znalostiam a súvisiacu tendenciu neakceptovať dostupné poznatky (Wilfloss, 2018) a obzvlášť popierať vedecké výsledky. V dôsledku dvoch rokoch sme boli svedkami ako odpor voči znalostiam pôsobil proti ochranným opatreniam prijímaným s cieľom dosiahnuť koniec pandémie. Vedecké expertízy sa označovali za nástroj v rukách elity, ktoré manipulovali svetovú spoločnosť. Veda bola pritom konfrontovaná s akýmkoľvek iným názorom. Týmto sa radikalizovala atmosféra, čo viedlo k násliu až extrémizmu. Integrita vedy ako základu pre prijímanie rozumných rozhodnutí sa musí obnovovať.

Obnovenie dôvery vo vedy

Dôvera vo vedy musí byť obnovená, pretože veda je nástrojom sociálnej kohézie. Aby sa to dosiahlo, treba zobrať do úvahy zásadné kognitívne, psychologické a existenciálne dimenzie odporu voči poznatkom. Nie je potrebná iná obrana integrity vedeckých štandardov (správne pochopenie vedeckých teórií a metód), ale tak tiež treba pochopiť, ako zvoľnebočujúci strach a úzkosť pôsobia ako hnací motor pre vedu odmietajúce konšpirácie. Situácia volá po trojitej stratégii, kedy sa štandardné zdroje kritiky a kritické myslenie kombinujú s hlbším psychologickým pochopením emocionálnych a existenčných faktorov, ktoré stoja za odporom voči poznatkom. Akékoľvek pokusy čeliť nepravdivým informáciám by mali zohľadniť tri rozmer: epistemologickú úroveň (vedomosť), emocionálnu úroveň (psychológia) a existenčnú úroveň (hodnoty a svetonázor). Mechanizmus radikalizácie, extrémizmu a šírenia spoločnosti treba vnímať z kognitívneho, psychologického a sociologického aspektu. Nástrojom je afirmatívne spracovanie informácií, afektívne poznanie (vnímanie, zmysluplnosť, pamäť, rozhodovanie), či odpor voči obmedzeniu.

Veda ako systém učenia

Vedecké postupy musíme komunikovať verejnosti z epistemologického hľadiska. Ak seriózne zohľadníme všetky faktory a mechanizmy zlyhania a nesprávnych rozhodnutí, či už vo vede, technike alebo politike, musíme pripustiť, či už veda nie je vždy odolná; osobitne, keď sa rozhodnutia a akony robia pod tlakom. Spoločnosť a autenticita vedy by mohli prispieť, keby komunikovala mechanizmy svojich zlyhaní a omezení a obmedzení, tak ako to pokladáme za normálne viedke vedeckej publikácii alebo diskusi. Dôvera verejnosti k vede zvýšime, ak pripustíme mnohorakosť vedy ako vzdelávacieho systému.

Časť 3: Potreba obrany zákonnosti v stave núdze

Stav núdze

Globálna pandémia, tak ako sa vyskytla v súvislosti s vírusom SARS-CoV-2, bezpochyby vyvoláva stav núdze aj v súvislosti s vládnutím. Také ako občania očakávajú od vlády, že odvráti negatívne dôsledky pandémie, základné práva a zákonnosť sa musia dodržiavať ako základný princíp zodpovedného vládnutia. V súvislosti s tým je na mieste otázka, ktorých základných práv sa pandémia COVID-19 dotýka a ako sú vzájomne spojené s druhým vyvážením. Sme však tiež svedkami pseudo-právnych argumentov, ktoré šíria rôzni aktéri s cieľom podryť legitímne verejné akcie.

Základné práva

Základné práva prijaté na úrovni členských štátov EÚ boli prispôbené špecifickým opatreniam, ktoré v niektorých prípadoch základné práva obmedzovali (Trstenjak, 2020). Otázka verejného zdravia bola v praxi uplatňovaná ako dôvod a legitímny cieľ obmedzovania základných práv. Išlo o obmedzenia ako: voľný pohyb, ochrana údajov, obmedzenie voľných ekonomických a podnikateľských aktivít (napr. povinné uzavretie obchodov) a i. Základné práva sa na úrovni EÚ ponímajú ako základná ľudských a občianskych práv. Táto je zakotvená v Charte základných práv v rámci EÚ z roku 2009, ktorá obsahuje 54 článkov, kde časť sa dotýka primárnych legislatívnych noriem únie a ďalšia časť sa dotýka ústavnej legislatívy.

Proporcionálna obmedzení

Základné práva nemajú absolútnu platnosť a môžu sa obmedziť na základe zákona, či už na úrovni EÚ alebo jej členských štátov. Vychádza sa z princípu proporcionality, napr. ako sa ovplyvňujú iné slobody. Dôležité je taktiež princíp dočasnosti obmedzenia, ktorý je osobitne dôležitý práve počas koronakrízy. Proporcionálna ako podmienka obmedzení základných práv (článok 52/1 Charty) je dôležitým kritériom posúdenia a zahŕňa je v sebe tri prvky: účelnosť (náležitosti), potrebu a odôvodnenie prijatých opatrení.

Princíp seriózneho vyváženía

Počas koronakrízy kľúčová otázka bola za akých podmienok môžu byť základné práva obmedzené a do akej miery môžu platiť solidná vyváženosť, pokiaľ hovoríme o kolízii s niektorými inými právami. Články ktoré sa dotýkajú kolízie s Chartou sú zhrnuté v tabuľke: Čl. 35 o zdravotnej starostlivosti, čl. 6 o slobode a spravodlivosti, čl. 8 o ochrane osobných údajov, čl. 12 o slobode zhromažďovania, čl. 20 o rovnosti pred zákonom, čl. 38 o ochrane zákazníka a čl. 7 o rešpektovaní súkromného a rodinného života. Iné práva sú tiež často predmetom diskusií, ide o čl. 21, o zákaze diskriminácie, čl. 10 o slobode náboženského vyznania, čl. 16 o slobode podnikania, čl. 17 o práve na vlastníctvo (majetok) a čl. 47 o práve na právnu opravu. Veda napívia vyvolali ustanovenia o slobode prejavu a práva na informácie (čl. 11).

Legislatívne opatrenia do budúcnosti

Zostáva sa pozrieť na to, či základné práva boli správne nastavené a či obmedzenia boli proporcionálne. Aby sa mali dať na túto otázku konkrétne odpovede, v prípade mnohých právnych ustanovení z hľadiska zákonnosti majú národné súdy možnosť ustanoviť prienky základných práv a národného práva, a budúcnosť ich do príslušnej legislatívy. V súčasnosti nie je možné dať definitívne odpovede na to, ako práva boli z právneho hľadiska adekvátne alebo neadekvátne obmedzené. Odpoveď závisí na tom, ktoré obmedzenia v každej situácii a na faktoch vyjadrujúce sa daného prípadu. Na tento účel je dostupný celý rad právnych ustanovení základných práv smerujú do EÚ, treba zdôrazniť, že v niektorých prípadoch ochrana základných práv sa zabezpečuje tým spôsobom, že zásah do niektorých základných práv bude potrebný na zabezpečenie tých práv, ktoré sa v danom čase považujú za dôležitejšie. Avšak obmedzenia základných práv môžu byť vykonané len na základe striktných podmienok a s pomocou najvyšších platných právnych noriem, napr. v súlade s národnými ústavami alebo s Chartou EÚ.

Európska konvencia o ľudských právach za hranicou zákonov platných v rámci EÚ

Základné práva sa neobmedzuje len na Chartu EÚ (2000 a 2009), kde sú definované. A v súlade s jej vlastnou dĺžkou (čl. 51) sa aplikujú, pokiaľ sa uvažuje legislatíva EÚ, a svaic platia len v rámci EÚ. Európska únia je síce centrálny projekt Európy, ale Európa ako taká prekračuje hranice EÚ. Preto je potrebné poukázať na Európsku konvenciu o ľudských právach (ECHR 1950) a jej doplnujúce protokoly, ktoré boli prijaté v rámci Rady Európy a na základné práve koncipované v súvislosti s ňou. Dokument ECHR má právnepráveodávne účinky vplyv na postúpenie základných práv počas ubyňujúcich 70 rokov, ako relatívne výstredie na aplikáciu zákonov EÚ a ďaleko za hranicami EÚ. Rada Európy zahŕňa tiež aj Veľkú Britániu, Nórsko, Švajčiarsko, všetky balkánske štáty, Turecko, Ukrajinu, Rusko a štáty Kaukazu.

Podryvanie legislatívnej bezpečnosti

Nešťastné postranné aspekty sporných obmedzení základných práv počas pandémie COVID-19 priniesli do spoločenskej debaty vela argumentov. Rôzni aktéri si nárokovali výsadnú interpretáciu legislatívnych textov alebo priniesli pseudo-právne argumenty s cieľom podryť legitímne verejné opatrenia prijímané v rámci krízového manažmentu. Takéto snahy podryť legislatívnu bezpečnosť sú nekonštruktívne z hľadiska obrany zákonnosti ako takej.

Časť 4: Potreba zaisťiť ekonomickej stabilitu v časoch krízy

Ako je globálna ekonomika ovplyvnená pandémie?

Veľa sektorov ekonomiky v dôsledku pandémie utrpelo straty. Niektoré opatrenia, ako krátkodobé dávky alebo vládne granty, stimuli uvedené ekonomickej straty. Avšak úplne tieto straty kompenzovať nemožno. Pokles ziskov firiem a súčasne podporné opatrenia poskytované štátom výrazne zvýšili verejný dlh.

Aké sú bezprostredné dôsledky?

Dôsledky boli diskutované dosť kontroverzne, napr. aj v Nemecku. Z pohľadu hlavného prúdu, ekonomicky zamerané firmy by mali rýchlo nájsť cestu návratu k posilneniu konkurencieschopnosti. Verejný rozpočty by na tom mali profitovať rastom daňových príjmov. Politici a vedci, ale predovšetkým predstavitelia environmentálnych organizácií opakovane deklarujú: nemožnože po COVID-19 ďalej konat tak ako doteraz. Je však nedostatok praktických a realističtých alternatív.

Ako možno dosiahnuť ekonomickej stabilitu?

Potrebuje nové chápanie stability a rovnováhy a základné udržateľnosti ekonomiky. Napríklad: zmena klímy, strata biodiverzity, ale aj spoločenská ekonomiky sa musia rozvíjať v rámci ekonomickej aktivity. Dostupné publikácie a správy poskytujú príklady konceptu udržateľnosti, ktoré možno implementovať, a uvádzajú ktoré prekážky pritom treba prekonať. Kľúčová požiadavka na politikov, ale aj na ďalších aktérov, ako sú vedci, spotrebiteľ, výrobcovia, je aby sa vyvinula koherentná koncepcia a táto sa implementovala ako súčasť konzistentnej ekonomickej procesu. Po odznení COVID-19 potrebujeme balíček ekonomických opatrení, aby sa zabezpečili ekologické, ekonomicke a spoločenské požiadavky. Snažme sa preto vyvinúť a implementovať takýto balíček. Tým sa dá presadiť dynamika udržateľného rozvoja.

Odporúčania

Vo svetle súčasného stavu vo vzťahu k pandemii SARS-CoV-2 ako globálnej krízy vďaka EASA k akcií v nasledujúcich štyroch oblastiach:

1. Medicínska naliehavosť

Očkovanie je jediný spôsob celosvetovej regulácie zdražovania pandémie. Očkovanie nie je len urgentnou požiadavkou pre európske krajiny. Tiedobnejšie krajiny (napr. v Afrike) sa tiež musia podporovať z hľadiska očkovania a celom spomaliť vznik nových mutácií po celom svete.

Lekársku starostlivosť sa nemôže obmedzovať len na pacientov s COVID-19. Ak sa zavádzajú restriktívne opatrenia na kontrolu pandémie, nesmie sa obmedziť prístup k zdravotnej starostlivosti o pacientov s inými nemocami.

Podpora vzdelávania založeného na vedeckom základe je nástrojom zlepšenia situácie lekárov a ostatného zdravotného personálu. Medicina založená na dôkazoch a vzhľadom v oblasti zdravotnej ochrany a zloženej na vedeckých základoch musia byť vyhodskom pri prijímaní medicínskych rozhodnutí

S ohľadom na mentálne zdravie treba veda pandémie a opatrenia proti nej sledovať počas celého života. Pandémia a jej dlhodobé účinky a všetky opatrenia voči nej (napr. izolácia, uzavretie školy, distancné vyučovanie, uzavretie jednotlivých oblastí ekonomiky) sa musia vyhodnocovať zhladom na vývoj mentálneho zdravia ľudí kontinuálne, detmi počnúc a ľuďmi v pokročilom veku končiac, vrátane rodín a sociálnych sietí.

2. Zvrátenie odporu voči poznatkom

Veda je nástroj voči infodémii. Dôvera vo vedy ako základ prijímania udržateľných spoločenských rozhodnutí sa musí obnoviť prostredníctvom úsilí o budovanie transparentnej komunikácie vedy a vzdelávacieho systému.

Odpor voči vedomostiam sa musí správne chápať. Mechanizmus dezinformácií a konšpiračných teórií ako vzrastajúca spoločenská výzva sa musí analyzovať bez predsudkov a stigmatizácie.

Zvrátenie nepravdivých informácií vyžaduje kombinovaný prístup. Gnozeologické, emocionálne a existenciálne aspekty odporu proti znalostiam treba pochopiť v rámci spolupráce a zodpovednosti medzi súkromnými a verejnými aktérmi.

3. Obrana právneho stavu

Zákonné pravidlá v stave núdze sa musia dodržiavať. Obmedzenie základných práv (tak ako sú definované v Charte EÚ) musia sledovať princípy proporcionality, odpočítateľnosti a vyváženosti.

Opravné prostriedky proti obmedzeniam základných práv treba hľadať v rámci právneho systému. Žiadna iná právna autorita, než národné súdy alebo súdy v rámci EÚ, nemôže stanovovať legitímne verejné opatrenia počas pandémie COVID-19.

4. Zabezpečenie ekonomickej stability

Ekonomickej stabilita vyžaduje ekologickú a spoločenskú stabilitu. Predstavitelia politiky, podnikania a vedy musia pochopiť, že dlhodobá ekonomickej stabilita musí ísť ruka v ruke s ekologickou a spoločenskou stabilitou

Potrebuje udržateľné stratégie. Národná vláda v Nemecku sa angažovala v rámci rozvoja Federálneho stratégie udržateľnosti, ktorá by mala formovať politiku štátu. Je stále čo robiť aj na úrovni celej Európy.

Redukcia lobingu. Koncept udržateľného úroku ako nástroja formovania politiky vyžaduje významné zníženie lobingu.

Zhrnutie

Vedecky zdôvodnené vyhodnocovanie pandemických opatrení a diverzita efektov je to čo potrebujeme. Z hľadiska komplexnosti a vedeckej perspektívy je to multifaktoriálny súhrn s mnohými nelineárnymi súhrnmi spätnej väzby, ktorá sa musí rozvíjať s podporou expertov z rôznych disciplín a aj aktérov mimo akademického pody. Tak ako vyvíjame klimatické modely, mali by sme vyvíjať aj psycho-sociálny model všetkých zodpovedajúcich procesov samoorganizácie mentálneho zdravia na celom svete. Nie je len o epidemiológii, ale o všetkých dôležitých faktoroch zdravia. Blížši pohľad svedčí o tom, že do týchto problémov treba zahrnúť mnoho vedných disciplín.

Editori

Prof. Dr. Klaus Mainzer, prezident EASA
Prof. Dr. Andreas Oennerfors, dekan triedy č. 1
Prof. Dr. Günter Schiepek, trieda č. 2
Prof. Dr. Kurt Schuppler, dekan triedy č. 5
Prof. Dr. Dusan Suput, dekan triedy č. 2
Prof. Dr. Verica Trstenjak, trieda č. 5
Prof. Dr. Michael Hauff, trieda č. 5

Literatúra

• Dey, Subhashish and Davidson, Jessie: "The Determinants of Non-COVID-19 Excess Deaths During the COVID-19 Pandemic: A Cross-country Panel Study", *Studies in Microeconomics* 9(2) 196-226, 2021. Doi: 10.1177/2321022211024612 (accessed 17 December 2021).

• Johns Hopkins University. (2021). "COVID-19 Dashboard by the Center for Systems Science and Engineering (CSSE)", <https://coronavirus.jhu.edu/map.html> (accessed 17 December 2021).

• Kékéül, A., "Der Corona-Kompas. Wie wir mit der Pandemie leben und was wir daraus lernen können", Ullstein: Berlin 2020, ISBN 978-3-550-20140-0.

• Leopoldina: National German Academy of Sciences: "Corona virus pandemic: Clear and consequent measures - immediately!", (27 November 2021), <https://www.leopoldina.org/publications/details/infocenter/publication/coronavirus-pandemie-klare-und-konsequente-massnahmen-sofort> (accessed 17 December 2021).

• Mainzer, K., "Leben als Maschine: Wie entschlossen wir den Corona-Kode?", Brill / Mentis: Paderborn 2020. ISBN 978-3-95743-222-3 (paperback), ISBN 978-3-95743-689-4 (e-book).

• MSB (The Swedish Civil Contingency Agency), "Conspiracy theories and COVID-19: The mechanisms behind a rapidly growing societal challenge", (2021), <https://www.msb.se/sv/publicationer/conspiracy-theories-and-covid-19-the-mechanisms-behind-a-rapidly-growing-social-challenge/> (accessed 17 December 2021).

• National Library of Medicine (US): "Global prevalence and burden of depressive and anxiety disorders in 204 countries and territories in 2020 due to the COVID-19 pandemic", *COVID-19 Mental Disorders Collaborators*, 2021 Nov 6;398(10312):1700-1712. Doi: 10.1016/S0140-6736(21)01243-7.

• Science, Reason & Responsibility: "Forward thinking for the Post-Corona Era", M. Molls, J. Eberspacher et al. (Eds.), TUM Forum Sustainability (2021), ISBN: 978-3-95884-055-3 e-book; <https://medium.com/tum.de/1578813>.

• Trstenjak, V., "The Corona Crisis and Fundamental Rights from the Point of View of EU Law" in Hondius, E., Silva, S. S., Nicolussi, A., Codereh, P. S., Wendeherst, C. and Zoll, F. (eds.), "Coronavirus and the Law in Europe", Intersentia Online, (2020), https://www.sussex.ac.uk/eng/intercedu/research-projects/knowledge-resistance-causes-consequences-and-cures/open-collapse-boxes-research-project-description_research-project-members (accessed 17 December 2021).

• WfHO, "WfHO public health research agenda for managing infodemics", (2021), <https://www.who.int/publications/i/item/9789240019508> (accessed 17 December 2021).

• Wilfloss, A., "Knowledge resistance", (2021), https://www.sussex.ac.uk/eng/intercedu/research-projects/knowledge-resistance-causes-consequences-and-cures/open-collapse-boxes-research-project-description_research-project-members

• Wolf, S. H., Chapman, D. A., Sabo, R. T., Weinberger, D. M., Hill, L., Excess Deaths From COVID-19 and Other Causes, March-April 2020. *JAMA*, 2020;324(5):510-513. Doi: 10.1001/jama.2020.11787.

• Worldometer, (2021): <https://www.worldometers.info/coronavirus/> (accessed 17 December 2021).

Editorial INTERCEDU

Na základe dvojnásobnej skúsenosti s pandemiou COVID-19 možno predpokladať, že je to fenomén s výraznou prírodnou odrobnou, ktorý bude ľudstvo spravidla aj naďalej, aj keď jeho formy sa budú meniť.

V tejto súvislosti je účelné v rámci aktivít vzdelávacej organizácie INTERCEDU a.s. venovať problému pozornost teraz aj v budúcnosti. Pilotným dokumentom je stanovisko prevzaté od Európskej akadémie vied a umení. Nadvižujeme na ďalších príspevkami z oblasti virológie, fyziky, psychológie a z iných vedných disciplín.

Keďže pilotný príspevok pochádza z tvorivej dielne Európskej akadémie vied a umení, ktorá má na Slovensku početnú delegáciu, uvedieme v ďalšom základné údaje o týchto zoskupeniach.

Valné zhromaždenia EAVU sa konajú vo veľkej aule Salzburjskej univerzity. (Zdroj: Štefan Luby).

Stretnutie slovenskej delegácie sa konajú v Kongresovom centre Smolenice. Na jednom z nich prednášal Prof. J. Breza. (Zdroj: Štefan Luby)

© Klaus Mainzer et al.
 Preklad: Jozef Stašák a Štefan Luby
 Editor slovenského textu: Štefan Luby
 Grafická úprava: Dušan Štepek
 Grafická úprava: Dušan Štepek
 Grafická úprava: Dušan Štepek
 Bratislava, 23. 4. 2022

prof. Dr. Klaus Mainzer

Vystudoval matematiku, fyziku a filozofiu. Získal Ph.D. v roku 1973 a habilitoval sa v roku 1979. Pôsobil ako asistent a lektor (1973-1979) na univerzite v Múnschtere. Získal Helsenbergovo štipendium (1980). 1981-1988 profesor pre základy a dejiny exaktných vied na Univerzite v Konstanze, viceprezident univerzity v Konstanze (1998-2000), riaditeľ Inštitútu filozofie (1998-2008) vedúci katedry pre vedu a filozofiu, dekan Inštitútu informatiky (1998-2008) riaditeľ Inštitútu v Augsburgu. Od roku 2008 vedúci katedry pre filozofiu vedy a techniky, riaditeľ Carl von Linné-Academy a člen poradného zboru Inštitútu pre pokročilú matematiku na Technickej univerzite v Mníchove. Je členom viacerých akademii a interdisciplinárnych organizácií (Academia Europaea), společenstvom vedcov a vedeckej spoločnosti v celom svete (Societas Scientiarum v Brazílii, Cine, Indii, Japonsku, Kórei, Rusku, USA a v krajinách Európskej únie. Autor medzinárodne preložených kníh, napr.: Symetrie (2007) a Nátie (1996); Myšlienky a zložitosť. Vývoctvová dynamika hmoty, mysle a ľudstva (5. rozšírené vydanie 2007); Matka kniha času (2002);